

SXEDIO.E10

4/16.12.1882: ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΟΠΩΣ ΠΡΟΒΛΕΠΟΤΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ **1882** ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΝΟΙΕΣ ΓΙΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ **12** ΕΔΡΩΝ

Η Αγγλική Κεντρική Κυβέρνηση προχώρησε στις αποφάσεις της παρά τις αντιδράσεις των μωαμεθανών της Κύπρου και της επίσημης Τουρκίας, που διαμαρτύρονταν για την καθιέρωση της αρχής της αναλογικής αντιπροσώπευσης, ανάλογα δηλαδή με την αριθμητική δύναμη των δύο κοινοτήτων της νήσου.

Ετσι στις **4/16** Δεκεμβρίου **1882**, η Αγγλική Κυβέρνηση διαβίβασε στον Υπατο Αρμοστή της Κύπρου Ρόμπερτ Βίδδωλφ διάταγμα, με το οποίο ιδρύεται το νέο Νομοθετικό Συμβούλιο που καθιερωνόταν με το νέο Σύνταγμα της νήσου.

Το νέο σύνταγμα περιλάμβανε **31** άρθρα και αυτά αναφέρονταν βασικά στη λειτουργία του Νομοθετικού, το οποίο θα αποτελείτο από **18** μέλη (**9** χριστιανοί, **3** μωαμεθανοί και έξι επίσημα μέλη).

Του Νομοθετικού θα προήδρευε ο Υπατος Αρμοστής ή αντιπρόσωπος του.

Στον Αρμοστή δινόταν νικώσα ψήφος στο Νομοθετικό Συμβούλιο κι έτσι θα ξεπερνιόταν το πρόβλημα ισοψηφίας σε περίπτωση ψηφοφορίας.

Τον Αρμοστή θα αντικαθιστούσε στην προεδρία του Νομοθετικού όταν θα απουσίαζε ένα από τα επίσημα μέλη και σ' αυτόν δίνονταν δύο ψήφοι, μία η κανονική που διέθετε ως μέλος του Νομοθετικού και η νικώσα που διέθετε ο Αρμοστής ως πρόεδρος του Σώματος.

Οι βρετανοί χρησιμοποιούσαν για τους χριστιανούς τον όρο μη μωαμεθανοί, δηλαδή τα εννέα μέλη του Νομοθετικού θα ήσαν μη μωαμαθανοί και τα άλλα τρία μωαμεθανοί.

Σύμφωνα με το νέο Σύνταγμα η νήσος χωριζόταν σε τρία εκλογικά διαμερίσματα, δηλαδή της

Λευκωσίας-Κερύνειας, της Αμμοχώστου -Λάρνακας και της Λεμεσού-Πάφου.

Στα τρία διαμερίσματα θα εκλέγονταν από τέσσερα μέλη, τρεις χριστιανοί και ένας μωαμεθανός.

Με το νέο Σύνταγμα, εκτός του ότι η αντιπροσώπευση του λαού θα γινόταν πάνω σε δίκαιη βάση, οι Έλληνες κέρδιζαν, επίσημα τουλάχιστον, κάτι για το οποίο είχαν αγωνισθεί από την πρώτη μέρα της Αγγλοκρατίας: Την καθιέρωση της ελληνικής γλώσσας ως επίσημης γλώσσας με βάση το άρθρο **25**.

Επίσημες γλώσσες με βάση το άρθρο αυτό θα ήταν η αγγλική, η ελληνική και η τουρκική, οι οποίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιούνται κατά τις συζητήσεις του Νομοθετικού Συμβουλίου.

Κατά μετάφραση του Φίλιου Ζαννέτου, το Σύνταγμα έχει ως εξής:

Αυλή του Γούντσορ, την **30** Νοεμβρίου **1882**

ΠΑΡΟΝΤΕΣ

Η Αυτής Εκλαμπρότατη Μεγαλειότης η Βασίλισσα,

Η Αυτού Βασιλική Υψηλότητα ο Λεοπόλδος

(Δούκας του Αλμπανι,

ο Λόρδος Ιδιαίτερος Σφραγιδοφύλακας

Ο Λόρδος Αυλάρχης

Ο κ. Γλάστων (πρωθυπουργός)

Ο Γραμματέας Σερ Γουίλλιαμ Βέρνον Χάρκουρι

Επειδή με διάταγμα της Α. Μ. εν Συμβουλίω χρονολογούμενου στο Μπάλμοραλ στις **14** Σεπτεμβρίου του **1878**, με το οποίο συνεστήθη το αξίωμα Αρμοστού και Αρχιστρατήγου στην και επί της νήσου Κύπρου (σ' αυτό και επί τούτω κατόπιν που θα καλείται ο Αμοστής) και που προνοεί για τη Κυβέρνηση της αναφερόμενης νήσου,

διαστάσσεται ότι θα υπάρχει στην αναφερόμενη νήσο Νομοθετικό Συμβούλιο που συνίσταται όπως αναφέρεται στο Διάταγμα,

Και επειδή προνοείται στο εν λόγω Διάταγμα εν Συμβουλίω, ότι το Διάταγμα Αυτό θα μένει σε ισχύ μέχρις ότου αυτό θα ανακληθεί, ή μεταβληθεί από την

Α. Μ. εν Συμβουλίω του ιδιαίτερου της Συμβουλίου,
Και επειδή είναι επάναγκες να μεταβληθεί το
Σύνταγμα του Νομοθετικού Συμβουλίου της Κύπρου (στο
εξής καλούμενη "η Νήσος"),

Τώρα, επομένως, η Αυτής Μεγαλειότης, με βάση
τις εξουσίες με τις οποίες περιβάλλεται ως προς
τούτο, ευραστείται διά και με τη συμβουλή του
ιδιαίτερου της Συμβουλίου, να διατάξει και
διατάσσονται με αυτό τα ακόλουθα:

1. Το Νομοθετικό Συμβούλιο, όπως συστάθηκε από
το εν λόγω διάταγμα εν Συμβουλίω, μπορεί να
εξακολουθήσει να λειτουργεί και οι αποφάσεις του θα
έχουν ισχύ μέχρι της εκλογής των μελών του
Νομοθετικού Συμβουλίου, όπως συντάσσεται από το
παρόν Διάταγμα και από και μετά την εκλογή με βάση
το Διάταγμα, όσον αφορά τη νομοθεσία και τη σύσταση
και λειτουργία του Συμβουλίου (δηλαδή τα άρθρα γι'
αυτά που είναι αριθμημένα από το 4 μέχρι το 19, και
των δυο συμπεριλαμβανομένων, θα ανακληθεί και τώρα
με αυτό ανακαλείται χωρίς βλάβη σε ό,τι έγινε νόμιμα
από αυτό.

2. Το Νομοθετικό Συμβούλιο της Κύπρου (στο
εξής θα καλείται το Συμβούλιο) θα συνταχθεί όπως
αναφέρεται εδώ στα εξής.

3. Θα είναι νόμιμο στον Αρμοστή, με τη συμβουλή
και συγκατάθεση του Συμβουλίου να κάνει όλους
εκείνους τους νόμους, οι οποίοι από καιρού σε καιρό
κρίνονται αναγκαίοι για την ειρήνη, την τάξη και την
καλή διοίκηση της Νήσου, υπό αυτόν τον περιορισμό,
ότι δεν θα είναι νόμιμο για τον Αρμοστή και το
Συμβούλιο να κάνουν οποιονδήποτε νόμο που θα
αλλοιώνει το Σύνταγμα του Συμβουλίου.

Πλήρης εν τούτοις εξουσία επιφυλάσσεται με
αυτό στην Α. Μ., τους κληρονόμους και διαδόχους της,
μέσω κάποιου υπουργού της ή υπουργών της, να
επικυρώνει ή ακυρώνει οποιουδήποτε νόμους στην
ολότητα τους ή μερικώς και να κάμνει και επιβάλλει
από καιρού σε καιρό με τη συμβουλή του ιδιαίτερου
συμβουλίου της ή του ιδιαίτερου συμβουλίου τους, ή

τέτοιους νόμους οι οποίοι σ' αυτήν ή σ' αυτούς θα φαίνονταν αναγκαίοι για την ειρήνη, την τάξη και την καλή διοίκηση της Νήσου, τόσο πλήρως εάν το Διάταγμα αυτό δεν γινόταν.

Κάθε νόμος ή οποιοδήποτε μέρος του, το οποίο θα κυρωθεί από την Α. Μ., τους κληρονόμους και διαδόχους της, θα παύσει να υπάρχει σε οποιανδήποτε ισχύ ή ενέργεια, ευθύς μόλις κοινοποιηθεί με προκήρυξη από τον Αρμοστή.

4. Κανένας νόμος που γίνεται από τον Αρμοστή, με τη συμβουλή και συγκατάθεση του Συμβουλίου δεν θα τίθεται σε ισχύ, μέχρις ότου ο Αρμοστής δώσει τη συγκατάθεση του γι' αυτό στο όνομα της Αυτής Μεγαλειότητας και εκ μέρους της και τον υπογράψει σε ένδειξη της συγκατάθεσης του ή μέχρις ότου η Α. Μ. ευαρεστηθεί να δηλώσει ότι τίθεται σε ισχύ.

Οποιοδήποτε οποιοσδήποτε νόμος παρουσιάζεται στον Αρμοστή για τη συγκατάθεση του, μπορεί αυτός να δηλώσει ότι συγκατατίθεται σε τέτοιο νόμο ή ότι αρνείται να συγκατατεθεί σ' αυτόν ή ότι επιφυλάσσει αυτό στη γνώμη της Α. Μ.

5. Ο Αρμοστής δεν θα συγκατατίθεται σε κανένα νόμο, με τον οποίο οποιοσδήποτε από τους φόρους, τους δασμούς ή δικαιώματα των εισπραττομένων τώρα, θα αλλοιωθεί ή καταργηθεί, εάν δεν εγκριθεί προηγουμένως η αλλοίωση ή κατάργηση του από την Α. Μ.

6. Το Συμβούλιο θα απαρτίζεται από τον Αρμοστή και δέκα οκτώ μέλη, από τα οποία τα δώδεκα θα είναι αιρετά και τα έξι μη αιρετά.

Το Συμβούλιο δεν θα καθίσταται αναρμόδιο προς εργασία για το λόγο οποιωνδήποτε χηρειών μεταξύ των αιρετών και μη αιρετών Μελών.

7. Τα μη αιρετά μέλη θα είναι τέτοιοι κάτοχοι δημόσιων θέσεων στη νήσο υπάλληλοι, ως από καιρού εις καιρό θα ονομάζονται ή ορίζονται με οποιανδήποτε επιταγή που φέρει την υπογραφή και σφραγίδα της Α. Μ. ή διά κάποιου των υπουργών.

Όλα τα τέτοια μη αιρετά μέλη θα κατέχουν τις θέσεις τους στο Συμβούλιο, εφόσον η Α. Μ.

ευαρεστεύεται και ο Αρμοστής μπορεί με οποιοδήποτε έγγραφο που φέρει τη δημόσια σφραγίδα της νήσου, να απαλλάσσει οποιοδήποτε τέτοιο μέλος από την εξάσκηση των καθηκόντων του ως μέλους.

8. Εάν κάποιο μη αιρετό μέλος αποθάνει ή για κάποια αιτία παύσει ή καταστεί ανίκανο να ενεργεί ως μέλος του Συμβουλίου ή απαλλαγεί ως ανίκανο να ενεργεί ως μέλος του Συμβουλίου ή απαλλαγεί από τα καθήκοντα του ως μέλος ή απουσιάσει προσωρινά από τη νήσο, ο Αρμοστής μπορεί με έγγραφο του, που φέρει τη δημόσια σφραγίδα της Νήσου, να διορίσει οποιοδήποτε κατάλληλο πρόσωπο ως προσωρινό μέλος στη θέση του μέλους αυτού. Κάθε τέτοιος προσωρινός διορισμός μπορεί να απορριφθεί από την Α. Μ. διά κάποιου από τους υπουργούς ή μπορεί να ανακληθεί από τον Αρμοστή με κάποιο έγγραφο όπως αναφέρθηκε πιο πάνω.

Μέλος που διορίστηκε προσωρινά θα παύεται αμέσως να είναι μέλος, εάν ο διορισμός του απερριφθεί από την Α. Μ. ή εάν το μέλος στη θέση του οποίου διορισθεί, επανακάμψει στη νήσο ή κηρυχθεί από τον αρμοστή ικανό για την εξάσκηση των καθηκόντων του ως μέλους του Συμβουλίου.

9. Τα μη αιρετά μέλη του Συμβουλίου θα έχουν πρωτεία ως προς τα αιρετά μέλη και θα έχουν πρεσβεία και τάξη μεταξύ τους κατά τη σειρά των πρωτείων των οικείων δημόσιων υπουργημάτων ή εν πάση περιπτώσει αμφιβολίας, όπως θα διατάξει η Α. Μ. διά κάποιου υπουργού της.

10. Από τα δώδεκα αιρετά μέλη, τρία θα εκλέγονται από τους Μωαμεθανούς εκλογείς και εννέα από τους μη Μωαμεθανούς.

11. Η νήσος θα διαιρεθεί σε τρία εκλογικά διαμερίσματα που θα εκλέγουν το κάθε ένα τέσσερα μέλη από τα οποία το ένα θα εκλέγεται από τους Μωαμεθανούς εκλογείς και τα τρία από τα τους μη Μωαμεθανούς.

Μέχρις ότου ο Αρμοστής διατάξει με προκήρυξη διαφορετικά, τα εν λόγω διαμερίσματα θα συνίστανται από τους επόμενους καζάδες, δηλαδή

1ο: Διαμέρισμα Λευκωσίας και Κερήνειας

2ο: Διαμέρισμα Αμμοχώστου και Λάρνακας

3ο: Διαμέρισμα Λεμεσού και Πάφου

Κάθε μη Μωαμεθανός εκλογέας μπορεί να ψηφίζει τόσους υποψηφίους σε κάθε διαμέρισμα όσα πρόκειται να εκλογούν μέλη, για τα οποία καλείται να ψηφίσει. Δεν μπορεί παρά να δίνει μια μόνη ψήφο σε κάθε υποψήφιο, αλλά δεν είναι υποχρεωμένος να ψηφίσει για τον όλο αριθμό αυτών που θα εκλεγούν.

12. Κάθε άνδρας, είτε Οθωμανός είτε Βρετανός υπήκοος ή έχει διαμείνει στη νήσο όχι λιγότερο από πέντε χρόνια, ο οποίος απέκτησε την ηλικία του **21ου** έτους και ο οποίος είναι φορολογούμενος οποιασδήποτε κλάσης των φόρων που καλούνται Βεργί και έχει κατά ή προ της **13ης** ημέρας του Ιανουαρίου (νέα χρονολογία) κατά οποιονδήποτε χρόνο πληρώσει σε σχέση με οποιοδήποτε εκλογικό διαμέρισμα όλα τα πληρωτέα Βεργί μέχρι της χρονολογίας αυτής, θα έχει το δικαίωμα να εγγραφεί στο επόμενο έτος, ως ψηφοφόρος και όταν αυτός εγγραφεί να ψηφίσει κατά την εκλογή των μελών του διαμερίσματος.

(Στις **14** Φεβρουαρίου **1883** προστέθηκε με νέο Διάταγμα η πιο κάτω πρόνοια στο άρθρο αυτό): Νοείται ότι κάθε τέτοιος άνδρας, ο οποίος κατά ή μετά τις **14** Ιανουαρίου (νέα χρονολογία) οποιουδήποτε χρόνου και πριν από τον ορισθέντα χρόνο προς σύνταξη του καταλόγου των ψηφοφόρων του έτους αυτού, θα έχει πληρώσει όλα τα Βεργί που πρέπει να πληρωθούν από αυτόν μέχρι τις **13** Ιανουαρίου (νέα χρονολογία) θα δικαιούνται να ανενεχθεί στον εντεταλμένο για τη σύνταξη των καταλόγων για το Ναχιέ του αιτούντος, όπως περιλάβει σ' αυτούς το όνομά του και ο αναφερόμενος υπάλληλος κατά την προσαγωγή της απόδειξης της πληρωμής αυτής, θα καταχωρεί το όνομα του προσώπου αυτού στους καταλόγους.

13. Ο διοριζόμενος κυβερνητικός υπάλληλος από τον Αρμοστή με προκήρυξη σε κάθε Ναχιέ, οφείλει, στον ίδιο χρόνο κάθε έτους, που ορίζεται από τον Αρμοστή, να συντάξει αληθή κατάλογο όλων των

προσώπων, που πληρώνουν Βεργί στον οικείο Ναχιέ, τα οποία κατά το χρόνο αυτό θα δικαιούνται να εγγραφούν ως ψηφοφόροι στην εκλογή μελών του Νομοθετικού Συμβούλιου για το εκλογικό διαμέρισμα όπου βρίσκεται ο Ναχιές.

Ο υπάλληλος οφείλει αμέσως να διαβιβάσει τον κατάλογο προς τον Πρόεδρο του Επαρχιακού Δικαστηρίου του Καζά, στον οποίο βρίσκεται ο Ναχιές και ο Πρόεδρος του Επαρχιακού Δικαστηρίου οφείλει το ταχύτερο δυνατό να ενεργήσει όπως όλοι, οι κατάλογοι που διαβιβάστηκαν σ' αυτόν δημοσιευθούν μαζί με ειδοποίηση στα Αγγλικά, Ελληνικά και Τουρκικά, ότι όλες οι εναντίον τους ενστάσεις θα ακουστούν και δικασθούν από αυτόν κατά ορισμένη ημέρα ή ημέρες που θα ορίζονται στην ειδοποίηση της ημέρας ή των ημερών και η ημέρα ή οι ημέρες θα είναι εκείνες οι οποίες θα ορισθούν για τον σκοπό αυτό από τον Αρμοστή.

Ο Πρόεδρος του Επαρχιακού Δικαστηρίου μετά την ακρόαση των οποιωνδήποτε ενστάσεων που θα γίνουν, θα απαλείψει από τους καταλόγους όλα τα ονόματα, όσα κατά τη γνώμη του καταχωρίστηκαν σ' αυτά, όχι ορθώς και θα περιλάβει όλα τα ονόματα, όσα κατά τη γνώμη του δεν παριελήφθησαν από αυτούς και θα μεριμνήσει όπως το όνομα του ιδίου προσώπου μη περιλαμβάνεται πλέον στους καταλόγους.

Νοείται ότι καμιά ένσταση ως προς την καταχώρηση του ονόματος κάποιου εκλογέα θα ακούεται αν ο ενιστάμενος δεν καταβάλει πέντε σελίνια στο Γραμματέα του Επαρχιακού Δικαστηρίου ως εγγύηση καλής πίστης, τα οποία θα δημεύονται προς όφελος της Βασίλισσας, εάν η ένσταση αποτύχει για οποιανδήποτε αιτία.

Κάθε πρόσωπο, του οποίου το όνομα θα είναι καταχωρημένο σε κάποιο, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, από τους αναθεωρημένους καταλόγους, θα θεωρείται γραμμένο ως εκλογέας υπό την έννοια του Διατάγματος αυτού και οι θεωρημένοι κατάλογοι θα είναι τελειωτικοί (**conclusive**) απόδειξη του δικαιώματος των προσώπων που ονοματίζονται σ' αυτούς για να

ψηφίσουν σε οποιανδήποτε εκλογή, η οποία μπορεί να γίνει με το αμέσως επόμενο έτος μετά τη σύνταξη των καταλόγων των ψηφοφόρων.

14. Κάθε πρόσωπο, το οποίο είναι εγγεγραμμένο ως ψηφοφόρος κάθε φορά, σε οποιοδήποτε εκλογικό διαμέρισμα, για την εκλογή μελών του Συμβουλίου, και το οποίο δεν υπόκειται σε καμιά από τις κατωτέρω αναφερόμενες εξαιρέσεις, θα είναι εκλέξιμο ως μέλος του Συμβουλίου για οποιοδήποτε εκλογικό διαμέρισμα.

Τα επόμενα πρόσωπα θα εξαιρούνται από του να εκλέγονται και να παρακάθονται η να ψηφίζουν ως μέλη του Συμβουλίου, δηλαδή,

- Δικαστές οποιουδήποτε δικαστηρίου στη Νήσο, δημόσιοι εργολάβοι, χρεοκοπημένοι (**ancertified bankrupts**)

- Πρόσωπα που έχουν ενοχοποιηθεί για οποιοδήποτε έγκλημα και έχουν καταδικασθεί σε φυλάκιση όχι λιγότερο από έξι μήνες μέχρι τη λήξη ή τη μείωση της καταδίκης ή του υπολοίπου που δεν έχει λήξει αυτή.

Εάν κάποιο πρόσωπο, το οποίο δεν είναι εκλέξιμο κατά το διάστημα αυτό, ως μέλος του Συμβουλίου, εκλεγεί ως μέλος σε οποιαδήποτε εκλογή, η εκλογή θα είναι άκυρη ως προς το πρόσωπο αυτό, αλλά όχι ως προς οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που έχει εκλεγεί κατά τον ίδιο χρόνο και θα διενεργηθεί νέα εκλογή κατά τέτοιο τρόπο, ως εάν το πρόσωπο αυτό είχε εκλεγεί καθώς και η θέση του χήρευσε με θάνατο, παραίτηση ή αλλιώς.

Κάθε πρόσωπο το οποίο δεν είναι εκλέξιμο κατά το χρόνο της εκλογής του ή ενώ υπέκειτο σε κάποια από τις εξαιρέσεις που αναφέρθηκαν πιο πάνω, θα παρακαθήσει ή ψηφίσει στο Συμβούλιο, σε κάθε ημέρα κατά την οποία παρακάθεται και ψηφίζει, θα επιδικάζεται με απόφαση οποιουδήποτε επαρχιακού δικαστηρίου σε πρόσωπο το οποίο τον εγκάλεσε γι' αυτό.

Για τις περιπτώσεις του διατάγματος αυτού ο

όρος "δημόσιος εργολάβος" σημαίνει και περιλαμβάνει το πρόσωπο, το οποίο με οποιοδήποτε τρόπο σε ο,τιδήποτε προς όφελος του ενδιαφέρεται σε οποιοδήποτε συμβόλαιο ή συμφωνία προς ή για λογαριασμό της δημόσιας υπηρεσίας της νήσου, άλλως ή ως μέτοχος σε ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρεία ή ως μέτοχος ή εταίρος σε εταιρεία ή συντροφία από ειδικευόμενους στο άρθρο **10** του Εμπορικού Οθωμανικού Κώδικα, όπου η τέτοια ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρεία ή άλλη εταιρεία ή συντροφία θα συνίσταται από περισσότερα από **20** πρόσωπα, και ο όρος "χρεοκόπος" περιλαμβάνει κάθε πρόσωπο, το οποίο προέβη σε δήλωση, ότι αδυνατεί να πληρώσει τα χρέη του κατά το άρθρο **148** του Εμπορικού Οθωμανικού Κώδικα ή το οποίο εκηρύχθη χρεοκόπος κατά τα άρθρα **289** ή **290** του ίδιου Κώδικα και το οποίο δεν έτυχε του ευεργετήματος του άρθρου **305** του ίδιου Κώδικα και κάθε πρόσωπο που κηρύχθηκε χρεοκόπος κατά το άρθρο **292** του ίδιου Κώδικα.

15. Σε περίπτωση αμφισβήτησης κάποιας εκλογής από κάποιον υποψήφιο που απέτυχε για το λόγο του ότι η πλειονοψηφία κάποιου υποψηφίου που πέτυχε (να εκλεγεί) επιτεύχθηκε με δωροδοκία, εστίαση ή εκφοβισμό ή ότι ο υποψήφιος που πέτυχε δεν ήταν εκλέξιμος ως μέλος του Συμβουλίου ή για το λόγο ότι οι προβλέψεις προκήρυξης κάποιου κατά το άρθρο **17** του Διατάγματος αυτού, οι καθορίζουσες τον τρόπο κατά τον οποίο η εκλογή να ενεργηθεί, δεν τηρήθηκαν ή παρακούστηκαν κατά κάποια λεπτομέρεια, εξ'ου κατά τις οδηγίες της τέτοιας προκήρυξης, η εκλογή υπόκειται σε εξέταση κατ' αίτηση, αυτός (ο υποψήφιος που απέτυχε) μπορεί να υποβάλλει αίτηση στο Ανώτατο Δικαστήριο (Εφετείο) του οποίου η απόφαση είναι τελεσίδικη.

Μέχρις ότου το Νομοθετικό Συμβούλιο προνοήσει διαφορετικά, ο ισχύων κατά την εποχήν νόμος στην Αγγλία σε σχέση προς τις διαφθορές κατά τις εκλογές και τις αμφισβητούμενες εκλογές, θα εφαρμοσθεί εφόσον είναι πρακτικό (εφαρμοσίμο) από

το Δικαστή στη διαδικασία των τέτοιων υποθέσεων.

Οι Δικαστές του ανωτέρου Δικαστηρίου μπορούν να συνάπτουν, τροποποιούν ή ανακαλούν κανονισμούς σε σχέση προς τη διαδικασία των τέτοιων εκλογών.

16. Στην περίπτωση γενικών εκλογών μελών του Συμβουλίου και στην περίπτωση οποιωνδήποτε χηρειών μεταξύ των αιρετών μελών από θάνατο, παραίτηση ή αλλιώς, ο Αρμοστής θα εκδίδει εκλογικές εγκυκλίους που φέρουν τη δημόσια σφραγίδα της Νήσου, που θα απευθύνονται στους υπαλλήλους για την ψηφοφορία για τα οικεία εκλογικά διαμερίσματα, στα οποία θα διενεργηθούν οι εκλογές.

Τέτοιες εγκυκλίαι μπορούν να συντάσσονται κατά τον τύπο σχεδίου που υπάρχει στο Διάταγμα αυτό.

17. Ο Αρμοστής μπορεί από καιρού σε καιρό, με προκήρυξη να προνοεί για το σχηματισμό, αναθεώρηση και φύλαξη των καταλόγων των ψηφοφόρων, για το διορισμό και των καθηκόντων των υπαλλήλων για τις εκλογές και για τον προσδιορισμό του χρόνου και τόπου για διενέργεια εκλογών, του τρόπου κατά τον οποίο θα διενεργηθούν οι εκλογές και η ψηφοφορία, όταν είναι αναγκαία, για τον τρόπο κατά τον οποίο θα δοθούν οι ψήφοι και η βεβαίωση του αποτελέσματος και για την επιστροφή των αγγελιών και για όλα όσα απαιτούνται για έκτακτη και αμερόληπτη διενέργεια εκλογών.

Κάθε τέτοια προκήρυξη θα λαμβάνει ισχύ από τέτοια ημερομηνία, η οποία θα ορισθεί σ' αυτή ή εάν δεν ορίσθηκα σ' αυτή ημερομηνία, από την ημερομηνία της και θα έχει ισχύ νόμου, αλλά θα υπόκειται σε ακύρωση στο σύνολο ή μερικώς από την Α. Μ. που θα δηλώνεται με κάποιο από τους υπουργούς της. Ο Αρμοστής με προκήρυξη θα ειδοποιεί για οποιαδήποτε τέτοια ακύρωση και μετά από αυτά τα μέτρα που ακυρώθηκαν θα παύσουν να έχουν οποιαδήποτε ισχύ ή ενέργεια.

18. Κάθε αιρετό μέλος μπορεί να παραιτηθεί από τη θέση του στο Συμβούλιο με ιδιόχειρο έγγραφο που θα απευθύνεται στον Αρμοστή και όταν παραλάβει την

παραίτηση από τον Αρμοστή η έδρα του μέλους θα καταστεί κενή.

19. Θα γίνεται μια τουλάχιστον κάθε έτος σύνοδος του Συμβουλίου ώστε να μη συμπίπτει περίοδος δώδεκα μηνών μεταξύ της τελευταίας συνεδρίας μιας συνόδου και της πρώτης συνεδρίας της επόμενης συνόδου.

Ο Αρμοστής με προκήρυξη θα ορίζει τον τόπο και το χρόνο της λειτουργίας κάθε συνοδού του Συμβουλίου και κάθε σύνοδος θα γίνεται σύμφωνα με αυτή.

20. Ο Αρμοστής προσωπικά ή με προκήρυξη μπορεί να αναβάλλει ή διαλύει το συμβούλιο οποτεδήποτε κρίνει εύλογο, και, εκτός αν το Συμβούλιο διαλυθεί νωρίτερα, τα αιρετά μέλη θα κατέχουν τις έδρες τους μέχρι τη λήξη πέντε ετών από την ημερομηνία των τελευταίων γενικών εκλογών. Κατά τη λήξη των πέντε ετών ο Αρμοστής θα διαλύει το Συμβούλιο.

Γενικές εκλογές θα διενεργούνται μέσα σε δυο μήνες (**calendar months**) μετά τη διάλυση και σε περίπτωση χηρείας από θάνατο, παραίτηση ή άλλως πως, θα γίνεται εκλογή το ταχύτερο δυνατό μετά τη χηρεία.

21. Ο Αρμοστής, όταν τυχάνει να είναι παρών, θα προεδρεύει όλων των συνεδριών του Συμβουλίου και κατά την απουσία του ένα από τα μη αιρετά μέλη, όπως εκάστοτε θα όριζε ο ίδιος προς τούτο και αν δεν υπάρχει τέτοιος διορισμός το μη αιρετό μέλος του Συμβουλίου που παρίσταται και το οποίο κατέχει τα πρεσβεία.

22. Καμμιά εργασία (εκτός από την αναβολή) δεν θα διενεργείται αν δεν παρίστανται έξι μέλη του Συμβουλίου εκτός από τον Αρμοστή ή το μέλος που προεδρεύει.

23. Το Συμβούλιο, ως προς τον τρόπο της διεξαγωγής των εργασιών του, είτε κατά την ψήφιση των νόμων, είτε για άλλα ζητήματα, θα συμμορφώνεται ως δυνατό περισσότερο με τις οδηγίες υπό την ιδιόχειρη Υπογραφή και Σφραγιδα της Α. Μ. οι οποίες θα απευθύνονται στον Αρμοστή προς τούτου.

Υπακούοντας στις οδηγίες αυτές το Συμβούλιο

οφείλει σε πρώτη ευκαιρία και μετά την πρώτη συνεδρία, και από καιρού σε καιρό, κατόπιν, όπως το απαιτούν οι περιστάσεις, να συντάξει οργανικό κανονισμό (**standing Rules and Orders**) για το διακανονισμό των εργασιών του (**Proceedings**) και ο τέτοιος κανονισμός θα ισχύει, όταν επικυρωθεί από τον Αρμοστή.

24. Καμμιά ψηφοφορία ή ψήφισμα ή νόμος για τη διάθεση οποιουδήποτε φόρου ή δασμού δεν θα προτείνεται εκτός από τον Αρμοστή ή κατ' εντολή του, αλλά με τις προηγούμενες εξαιρέσεις, κάθε μέλος μπορεί να προτείνει οποιοδήποτε ερώτημα για συζήτηση στο Συμβούλιο και το ερώτημα, εάν υποστηριχθεί από κάποιο άλλο μέλος, θα συζητηθεί και διευθετηθεί σύμφωνα με τον οργανικό κανονισμό.

Τα αιρετά μέλη θα έχουν το δικαίωμα να απευθύνουν ερωτήματα στα μη αιρετά μέλη για ζητήματα δημοσίου ενδιαφέροντος που αφορούν τη διεύθυνση των διαφόρων τους τμημάτων.

25. Είτε η αγγλική ή ελληνική ή η τουρκική γλώσσα μπορούν να χρησιμοποιούνται στις συζητήσεις του Συμβουλίου. Στην τήρηση των πρακτικών και στα Νομοσχέδια που κατατίθενται στο Συμβούλιο, θα χρησιμοποιείται η αγγλική γλώσσα και θα επισυνάπτονται ελληνικές και τουρκικές μεταφράσεις των πρακτικών και νομοσχεδίων όταν τυπώνονται για τη χρήση των μελών.

26. Όλα τα ζητήματα που προτείνονται προς συζήτηση στο συμβούλιο θα αποφασίζονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών και εάν σε κάποιο ζήτημα υπάρχει ισοψηφία, ο Αρμοστής, εάν προεδρεύει, θα έχει τη νικώσα ψήφο και εάν προεδρεύει κάποιο μη αιρετό μέλος, το μέλος αυτό θα έχει τη νικώσα, επιπρόσθετα προς την αρχική του ψήφο.

27. Τα διάφορα ποσά που απαιτούνται για τις πιο κάτω αναφερόμενες υπηρεσίες θα επιβαρύνουν διαρκώς τις πάγιες προσόδους της νήσου και θα είναι πληρωτέα στην Α. Μ., τους κληρονόμους και διαδόχους της, κάθε χρόνο, μέχρις ότου διαταχθεί αλλιώς από

την Α. Μ. τους κληρονόμους ή διαδόχους της με τη συμβουλή του ιδιαίτερου της (ή των ιδιαίτερων) Συμβουλίου.

- Λίρες **92.989** που αποτελούν ποσό ίσο προς τα πληρωτέα ποσά σύμφωνα με την Προσθήκη της **1ης** Ιουλίου **1878** στη συνθήκη της Αμυντικής Συμμαχίας μεταξύ της Μ. Βρετανίας και της Τουρκίας που υπεγράφη στις **4** Ιουνίου **1878** και σύμφωνα με μια συμφωνία που αφορά κυπριακές γαίες και υπεγράφη από τους αντιπροσώπους της Μ. Βρετανίας και της Τουρκίας στις **3** Φεβρουαρίου **1879**.

- Λίρες **4.000** για μισθό του Αρμοστή.

- Λίρες **600** για το Αρμστείο.

- Λίρες **13.000** για μισθούς Δικαστών, Παρέδρων, Κωμοδικών και υπαλλήλων των Δικαστηρίων και για τις επιχορηγήσεις και δαπάνες των αναφερόμενων Δικαστηρίων.

- Λίρες **5.000** για μισθούς δημοσίων αξιωμάτων, οι κάτοικοι των οποίων είναι μη αιρετά μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου.

28. Κάθε πρόσωπο που διευθύνει την Κυβέρνηση της Κύπρου θα θεωρείται ως εφαρμοστής σύμφωνα με την έννοια και για τις περιπτώσεις του διατάγματος αυτού.

29. Η Α. Μ. επιφυλάσσει στον εαυτό της, στους κληρονόμους και διαδόχους της πλήρες δικαίωμα με τη συμβουλή του ιδιαίτερου της συμβουλίου ή (των Συμβουλίων) της, να ανακαλεί, μεταβάλλει ή τροποποιεί το διάταγμα αυτό, ως θα φαινόταν σε αυτήν ή εκείνους κατάλληλο.

30. Το διάταγμα αυτό θα τεθεί σε ισχύ κατά και από την ημέρα που θα ορισθεί προς τούτο από τον Αρμοστή, η οποία θα γνωστοποιηθεί με προκήρυξη που θα δημοσιευθεί στην επίσημη εφημερίδα. Υπό τον όρο δε ότι η ημέρα που θα ορισθεί δεν θα είναι αργότερα από έξι μήνες από την ημερομηνία που υπάρχει εδώ.

31. Κάθε τι το οποίο από το Διάταγμα της **14ης** Σεπτεμβρίου **1878** δεν ανακαλείται με αυτό, θα παραμείνει σε ισχύ μέχρις ότου αυτό ανακληθεί ή

μεταβληθεί από την Α. Μ. με τη συμβουλή του ιδιαίτερου της Συμβουλίου.

Ταυτόχρονα η Βασίλισσα και το ιδιαίτερο της Συμβούλιο ενέκριναν στις **18/30** Νοεμβρίου **1882** και τις πιο κάτω οδηγίες προς τον Αρμοστή της Κύπρου Ρόμπερτ Βίδδωλφ:

Επειδή με Διάταγμά μας εν Συμβουλίω που φέρει ημεροηνία... **1882** αλλιώσαμε το Σύνταγμα του Νομοθετικού Συμβουλίου της Κύπρου και είναι επομένως επάναγκες όπως τροποποιήσουμε τις οδηγίες, οι οποίες φέρουν την ιδιόχειρη μας Υπογραφή και τη Σφραγιδα, δόθηκαν στον Αρμοστή της αναφερόμενης νήσου υπό χρονολογία **14** Σεπτεμβρίου, **1878**,

Τώρα, επομένως, με τις παρούσες μας οδηγίες, που φέρουν την ιδιόχειρη μας υπογραφή και σφραγιδα, διατάζομε και εντέλλομεν και δηλώνομε τη θέληση μας και ευαρέσκεια ως εξής:

1. Τόσο από τις οδηγίες μας που αναφέρθηκαν της **14** Σεπτεμβρίου **1978** όσο αφορά το Νομοθετικό Συμβούλιο της Κύπρου (δηλαδή τα άρθρα **11** έως **20**, και τα δύο περιλαμβανόμενα) θα είναι ανακλημένο και με αυτό τώρα ανακαλείται.

2. Τα μη αιρετά μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου της Κύπρου, όπως συνίσταται από το αναφερόμενο Διάταγμα μας εν Συμβουλίω, θα είναι τα πρόσωπα, τα οποία θα εκτελούν νόμιμα τα καθήκοντα του Αρχιγραμματέα της Κυβέρνησης της Κύπρου, του δικηγόρου του Στέμματος και του Αρχιλογιστού και τέτοιοι άλλοι κάτοχοι δημόσιων αξιωμάτων της νήσου που δεν υπερβαίνουν τους τρεις κατά αριθμό σε οποιαδήποτε εντολή η Διάταγμα που φέρει την ιδιόχειρη μας Υπογραφή και Σφραγιδα ή μέσω κάποιου από τους υπουργούς μας.

3. Κατά την εργασία και τη νομοθεσία από τον Αρμοστή και το Συμβούλιο θα τηρούνται οι εξής όροι και κανονισμοί, δηλαδή:

4. Ο Αρμοστής θα δίδει εντολή όπως κάθε

προτεινόμενο είτε από αιρετό ή από μη αιρετό μέλος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης προς γενική πληροφορία σε λογικό χρόνο πριν ή αυτό θα εισαχθεί στο Συμβούλιο, εκτός κατά τις περιπτώσεις που θεωρείται από τον Αρμοστή πολύ επείγον, ο τέτοιος νόμος ή ώστε να δεχθεί την αναγκαίαν επιβράδυνση που είναι αναγκαία για τη δημοσίευση.

5. Όλοι οι ψηφιζόμενοι νόμοι από τον Αρμοστή και το Συμβούλιο θα καλούνται "Νόμοι" και οι λέξεις για τη θέσπιση τους οι εξής: "Θεσπίστηκε από τον Αρμοστή (ή τον Αρμοστεύοντα κατά την περίπτωση) της νήσου Κύπρου με τη συμβουλή και συναίνεση του Νομοθετικού Συμβουλίου).

6. Όλοι οι νομικοί θα διακρίνονται με τίτλους και οι νόμοι κάθε χρόνου θα διακρίνονται με συνεχείς αριθμούς. στην αρχή κάθε άρθρου θα παρατίθεται μικρή περίληψη.

7. Στη νομοθεσία κάθε διαφορετικό αντικείμενο πρέπει να θεσπίζεται με ιδιαίτερο νόμο, χωρίς να αναμιγνύονται σε ένα και τον ίδιο νόμο αντικείμενα που δεν έχουν σχέση μεταξύ τους και τίποτε δεν παρατίθεται σε οποιοδήποτε άρθρο νόμου, το οποίο θα είναι ξένο προς ότι, ο τίτλος του νόμου αφορά.

8. Ο Αρμοστής δεν θα συναινεί στο όνομά μας (της Α.Μ.) σε οποιοδήποτε νόμο για τις εξής ειδικευόμενες τάξεις, δηλαδή:

α. Οποιονδήποτε νόμο με τον οποίο θα γίνεται οποιαδήποτε αύξηση ή ελάττωση ως προς τον αριθμό ή παραχώρηση (**Allowances**) ή οποιασδήποτε δωρεάς ή χάρης μπορεί να γίνεται στον εαυτό του.

β. Οποιονδήποτε νόμο με τον οποίο οποιαδήποτε αύξηση ή μείωση μπορεί να γίνεται ως προς τον αριθμό ή παραχώρηση (**allowances**) των δημοσίων υπαλλήλων.

γ. Οποιονδήποτε νόμο που θίγει το νόμισμα της νήσου ή έχει σχέση προς την έκδοση τραπεζικών γραμματίων.

δ. Οποιονδήποτε νόμο που καθιδρύει οποιαδήποτε τραπεζική εταιρεία ή τροποποιεί ή αλλοιώνει το καταστατικό, τις εξουσίες ή τις

πρόνοιες οποιασδήποτε εταιρείας.

ε. Οποιονδήποτε νόμο που επιβάλλει διαφορικούς δασμούς.

στ. Οποιονδήποτε νόμο, οι πρόνοιες του οποίου θα φανούν ασυμβίβαστες με τις υποχρεώσεις οι οποίες επιβάλλονται σε μένα (την Α.Μ.) από τη Συνθήκη.

ζ. Οποιονδήποτε νόμο που θίγει την πειθαρχία ή τον έλεγχο των δυνάμεων μας κατά ξηράν και θάλασσα.

η. Οποιονδήποτε νόμο που περιέχει διατάξεις στις οποίες έχει δηλωθεί η άρνησή μας ή οποίες ακυρώθηκαν από εμάς.

Εκτός εάν ο τέτοιος νόμος περιέχει άρθρο που αναχαιτίζει την ισχύ του Νόμου, αυτό μέχρι την έγκριση από μας, ή εάν ο Αρμοστής απαιτεί ο τέτοιος νόμος να τεθεί αμέσως σε ισχύ, σε περίπτωση έχει το δικαίωμα να εγκρίνει επ' ονόματι μας τον τέτοιο νόμο, εκτός εάν αυτός είναι ασυμβίβαστος με τις υποχρεώσεις, οι οποίες μας επιβάλλονται από Συμθήκη. Αλλά οφείλει να διαβιβάσει σε μας το ταχύτερο δυνατό το νόμο τον οποίο ενέκρινε μαζί με τα δικαιολογητικά.

9. Ευθύς μόλις θεσπίζεται κάποιος νόμος από τον Αρμοστή και το Συμβούλιο, οφείλει αυτός (ο Αρμοστής) να μας διαβιβάσει προς επικύρωση ή ακύρωση με κάποιον από τους υπουργούς, πλήρες και ακριβές διπλό αντίγραφο, μαζί με περίληψη στο περιθώριο, δεόντως κυρωμένο με τη δημόσια Σφραγίδα της νήσου και υπογραφή. Το αντίγραφο θα συνοδεύεται με επεξηγηματικές παρατηρήσεις οι οποίες απαιτούνται όπως εκτεθούν οι λόγοι και το αίτιο της θέσπισης τέτοιου νόμου.

10. Κατά τον Ιανουάριο ή κατά το δυνατό νωρίτερα στην αρχή κάθε έτους, ο Αρμοστής θα δίδει εντολή για γενική πληροφορία για τους θεσπισθέντες νόμους.

11. Θα κρατούνται τακτικά πρακτικά των εργασιών του Συμβουλίου και το Συμβούλιο δεν θα προβαίνει σε εργασία πριν ή από τα προηγούμενα πρακτικά κυρωθούν και διορθωθούν, εάν είναι ανάγκη,

αλλά τα πρακτικά, δεν θα διαβιβάζονται εκτός σε περίπτωση πρότασης γι' αυτό από κάποιο μέλος. Δύο φορές τον χρόνο, ο Αρμοστής θα μας διαβιβάζει μέσω κάποιου από τους υπουργούς πλήρες και ακριβές αντίγραφο των πρακτικών του Συμβουλίου.

12. Κάθε πρόσωπο, το οποίο διευθύνει την Κυβέρνηση της Κύπρου θα θεωρείται Αρμοστής υπό την έννοια και τις περιπτώσεις των οδηγιών μας αυτών, οι οποίες τυχόν εστάλησαν ή θα σταλούν ύστερα προς τον Αρμοστήν.